

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN KIRJALLINEN LAUSUNTOPYYNTÖ:**Asia: HE 118/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi**

DL 20.10.2025 klo 12:00.

YTHS lausuu esitykseen seuraavasti:

Suun terveydenhuollon palvelut neuvolassa, kouluterveydenhuollossa ja opiskeluterveydenhuollossa

Asetuksessa säädetään, että lasta odottava perhe ohjataan suun terveydenhuollon palveluihin yksilöllisen tarpeen mukaan. Ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle järjestetään vähintään yksi suun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemä suun terveystarkastus ja hoidon tarpeen arvio. Kohdassa 2.3.3 todetaan nykytilasta, että nämä käynnit eivät ole toteutuneet kattavasti. Arvio tehdään vain 12-17 %:lle ensisynnyttäjistä. Tämä ilmainen arviokäynti ei sisällä kliinistä tutkimusta, joten todellinen suun terveystarkastus ja hoidon tarpeen arvio ei toteudu, koska suun sairaudet ovat piileviä ja pitkään oireettomia. Tätä maksutonta arviokäyntiä tulisi muuttaa siten, että siihen sisältyy myös kliininen tutkimus ja tarvittaessa röntgenkuvaus.

Alle kouluikäisen suunterveyden palveluista on asetukseen kirjattu, että terveydenhoitaja arvioi 6 kuukauden ikäisen lapsen suun terveystarkastus järjestetään 1, 3 ja 5 vuoden iässä. Tarkastuksen tekee suun terveydenhuollon ammattihenkilö. Lisäksi tarkastuksia ja hoito järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaan. Asetuksen sisältö on tältä osin sama kuin ennen ja on ollut toimiva.

Kouluikäisten osalta on asetukseen kirjattu, että suun terveystarkastus järjestetään 7, 9, 12 ja 15 vuoden iässä. Tarkastuksen tekee suun terveydenhuollon ammattihenkilö, kuitenkin niin, että vähintään yhden tarkastuksesta tekee hammaslääkäri. Lisäksi järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaan tarkastuksia ja hoito, mukaan lukien perusterveydenhuollon erikoishammaslääkäritasoinen hoito. Asetukseen tehdyt muutokset ovat tarpeelliset. On hyvä, että asetuksessa on nyt säädetty määräaikaisten terveystarkastukset iän eikä luokka-asteen mukaan, jotta saadaan jatkossa kattavaa tietoa ikäluokan suun terveystarkastuksesta. 9-vuotiaiden terveystarkastuksen lisäys on tärkeä, koska tämän ikäisiltä on hyvä arvioida vaihduntahampaiston tila ja mahdollinen oikomishoidon tarve. On myös erittäin hyvä lisäys, että vähintään yhden tutkimuksista tekee hammaslääkäri.

Opiskelijoiden ja korkeakouluopiskelijoiden osalta on asetukseen kirjattu, että korkeakouluopiskelijalle järjestetään suun terveystarkastus vähintään kerran opiskeluaikana. Terveystarkastuksen ajankohta määräytyy sähköisen terveystarkastuksen perusteella. Asetuksen säädös on hyvä.

YTHS toteaa, että hyvinvointialueilla pitää varmistaa, että kaikki saavat kutsun asetuksen mukaisiin terveystarkastuksiin oikea-aikaisesti alle kouluikäisenä, kouluikäisenä ja opiskelijana. Hyvät omahoitotottumukset juurrutetaan lapsuudessa ja nuoruudessa, ja oikeaan aikaan aloitettu oikomishoito on kustannustehokasta. Kun suun terveydenhuollon määräaikaisten tutkimukset toteutuvat ja tarvittava hoito on järjestetty oikea-aikaisesti, voidaan YTHS:n tuottamassa korkeakouluopiskelijoiden suun terveydenhuollossa suunnata resurssit

tarkoituksenmukaisesti ikäryhmälle tyypilliseen hoidon tarpeeseen kuten viisaudenhammaskirurgiaan.

Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta

17 § Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät kaikille opiskelijoille ensimmäisenä opiskeluvuonna tehtävä terveystarkastus ja tarpeen mukaiset terveystarkastukset

YTHS toteaa, että käytettävissä olevien resurssien suuntaaminen terveystarkastuksen perusteella enemmän tuen tarpeessa oleviin nuoriin on tarkoituksenmukaista. YTHS pitää hyvänä asiana sitä, että esityksen mukaan 2. asteen opiskeluterveydenhuollossa terveystarkastus voidaan kuitenkin järjestää ensimmäisenä vuonna tarpeen mukaan.

Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskelijalle sinä vuonna, jona tämä täyttää 18 vuotta, terveystarkastus, joka sisältää asevelvollisuuslaissa (1438/2007) ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (285/2022) tarkoitetun arvion palveluskelpoisuudesta.

YTHS katsoo, että vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuvien naisten palveluskelpoisuuden arvioinnin sisällyttäminen 2. asteen opiskeluterveydenhuollon terveystarkastukseen voidaan katsoa lisäävän palveluskelpoisuuden arvioinnin laatua sekä tarjoavan yhdenvertaisen terveystarkastuksen sukupuolesta riippumatta. Muutos on yhdenvertaisuuden toteutumisen vuoksi tarpeellinen ja kannatettava.

70 a § Sähköinen terveystarkastus

Hyvinvointialueiden on käytettävä sähköistä terveystarkastusta järjestäessään 15 a §:n 2 momentissa tarkoitetuille opiskelijoille terveystarkastuksen tai kutsunanalaisien ja vapaaehtoisesti asepalvelukseen hakeutuvien naisten terveystarkastuksen.

YTHS katsoo, että hyvinvointialueiden tulisi erityisesti huolehtia siitä, että terveystarkastukseen vastaavat myös ne nuoret, jotka eivät opiskele 2. astella. Näiden henkilöiden kohdalla terveydentilan, toimintakyvyn sekä palveluskelpoisuuden arviointiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja nuori tulisi tarpeen mukaan ohjata asianmukaisten palveluiden piiriin.